

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. Π.Ε.Α. Π. 27/1970

^{A!}
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
Deu. 4. br. 1969. Mainz 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. 1) Οί κάτοικοι άσχοιοϋνται μόνον εις τήν γεωργίαν ή μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ή συγχρόνως εις άμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν και τήν κτηνοτροφίαν ; ... *Ασχο. χελ. ν. πα. ... συγχ. χελ. ν. πα.*

μη. τιν. ... χειρ. γίαν. ... κοη. τιν. ... ιακινναστραφίαν. ...

2) Οί τεχνίται (δηλ. οί βιοτέχναι) άσχοιοϋνται έν παρεργω και εις τήν γεωργίαν ; ... *Ασχο. χελ. ν. πα. ....*

γ'. 1) Εις τά μεγάλα κτήματα : τών γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τών μοναστηρίων ποιοι ειργάζοντο εις αυτά ; και ύπό ποίους όρους ; ώς άτομα ή με όλόκληρον τήν οικογένειάν των ; .....

Ειργάζοντο : ... οί ... στ. μ. ωρ. οί ... μη. ... άλα. τα' ...
... μέ. λη. ... χη' ... δι. μο. γα. π. τ. α. ν. και. έλα. β. θ. α. ν. ο. τ. α. 1/2

2) Πώς έκαλοϋντο οϋτοι ; (κολληγοί, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.) ... *Σ. έ. μ. ωρ. οί* Ποία ήτο ή κοινωνική των θέσις ; ...

... κ. α. π. ω. τ. έ. ρ. α. ... ο. π. α. ... μ. ... ο. ο. ν. ν. ν. ν. ν. ν. ... θέσις.

3) Ποία ήτο ή άμοιβή των ; (εις είδος ή εις χρήμα) ; *Κυριω. επί. έδα.*

4) 'Εχρησιμοποιοϋντο και εργατάι ; έποχικώς, δηλ. δια τό θέρισμα, τό άλώνισμα, τον πρυγητον ή δι' όλον τόν χρόνον ; 'Από ποϋ προήρχοντο οϋτοι ; ήσαν άνδρες μόνον ή και γυναίκες ; ποίαν άμοιβήν έλάμβανον ; ήμερομισθιον εις χρήμα ή εις είδος ; .....

ε. χ. ρ. ο. ι. μ. ο. ο. ι. ο. ν. π. ο. ... κ. τ. ο. ι. ο. ι. ... ε. ρ. γ. α. τ. α. ι. ... και. κυριω
ε. ρ. γ. α. τ. ρ. ι. α. ι. ... κα. τ. α. ... τ. ο. ν. ... θε. ρ. ι. σ. μ. ο. ν. ... και. έ. λ. α. β. θ. α. ν. ο. τ. α. 5-6 δ. α. ο. τ. α. π. α. ρ.

5) 'Εχρησιμοποιοϋντο και δοϋλοι (ύπηρέται) ή δοϋλαι ; 'Εάν ναι, άπό ποίους τόπους προήρχοντο ; ... *Ναι. ... Α. ο. ο. τ. α. ... λ. β. ο. ο.*

τ. ο. ... χ. ωρ. ι. ο. ν. ... ή. ... ά. α. ... κα. ... χ. ρ. ι. τ. α. ν. ι. α. ... χ. ωρ. ι. α. ....

6) α) Οί νέοι και αί νέαι τοϋ τόπου ποϋ έπήγαιναν δι' άνεύρεσιν έργασίας ; *ε. λ. α. β. θ. α. ν. ο. τ. α. ... οί. νέ. οί. και. ... αι. νέ. αι. ... κυριω. επί. Με. σ. ο. ν. ι. α. ν. ... δια. ... τ. ο. ... συ. α. ψ. ι. μ. ο. ν. και. ... τ. ρ. η. ... ο. ν. ... ε. π. η. ... μ. ε. ρ. ο. ν.*

β) 'Επήγαιναν έποχικώς : ώς εργατάι ; ... ή ώς τεχνίται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεΐς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (έμποροι) κλπ. ; .....

ε. λ. α. β. θ. α. ν. ο. τ. α. ... ε. ω. σ. χ. ω. ν. η. ... ω. ... ε. ρ. γ. α. τ. α. ι. ....

δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκήν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικήν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

1) Ἐμωαίνετο... μὲ... βοϊκῶν... κώπρον...
 2) Με... καῦσιν... τῆς... καλαμῆς...
 .....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Τὸ... 1919... ἀπὸ... Ἰ. Γ. Χριστοῦ... ..

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Χρησιμοποιοῦντο εἰς σιδηροῦν ἄροτρον... ἀπὸ τὸ... 1946... ..

Μηχαναὶ εἰς... χρησιμοποιοῦνται

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; Ἐκαὶ μόνον... τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... ὁ... ἔλα... τὰ... κτήματα... τὰ... σιδηροῦν ἄροτρον... καὶ... ἀρσέν...
 κατασκευάζεται... ἀπὸ... τοῦ... σιδηροῦν... (χύψου)

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

- 1.. Χίτρον. 4.. Ἰκρί... 7.. Σταβέρη. 10.....
- 2.. Δι. Χακο. 5.. Φροσπύρημα. 8.. Κ. Χείρις.....
- 3.. Α. Χ. Τροπόδος. Σωάθου... 9.....

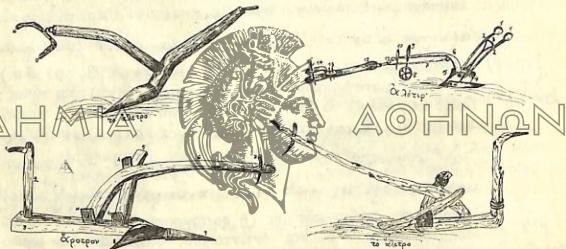
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... ἀπὸ... καὶ... ἔτος... 1959.
 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ἀπὸ... ἔχει... χρησιμοποιοῦνται... μηχανὴ θερισμοῦ.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *Δι. Κ. Ξ. Χρυσ. Προδανθ.*

5) Μηχανή ἀλώνισμῶ ... *Ναί... 19.60*

στ. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *Ἰ. Μ. Θ. Γ. Γεωργ. Κατεσκευάζει*
Ἰ. Μ. Θ. Γ. Γεωργ. Κατεσκευάζει
Ἰ. Μ. Θ. Γ. Γεωργ. Κατεσκευάζει

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραῖ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰκνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Κεφάλι</i>	6. <i>Σταβάρ</i>	11. ....
2. <i>Κον. Λοῦρα</i>	7. <i>Κηλίδι</i>	12. ....
3. <i>Μ. Γετρασάδα</i>	8. <i>Φτερά</i>	13. ....
4. <i>Σωάθια</i>	9. <i>Υγι</i>	14. ....
5. <i>Σφήκα</i>	10.	15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφορές, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

Ἐνα... εἶδος... ἑξῆς... ὕνι... διὰ... ὅλα... τὰ...
... κτήματα...
.....

5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... Κυρτόν.....

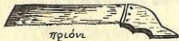
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;... ἐκ ξύλου

7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

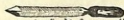
Ἐξαρτήματα... ἄριδι... ἀρνάρι... ξυλοφάι...
... σκεπάρνι...

πριόνι

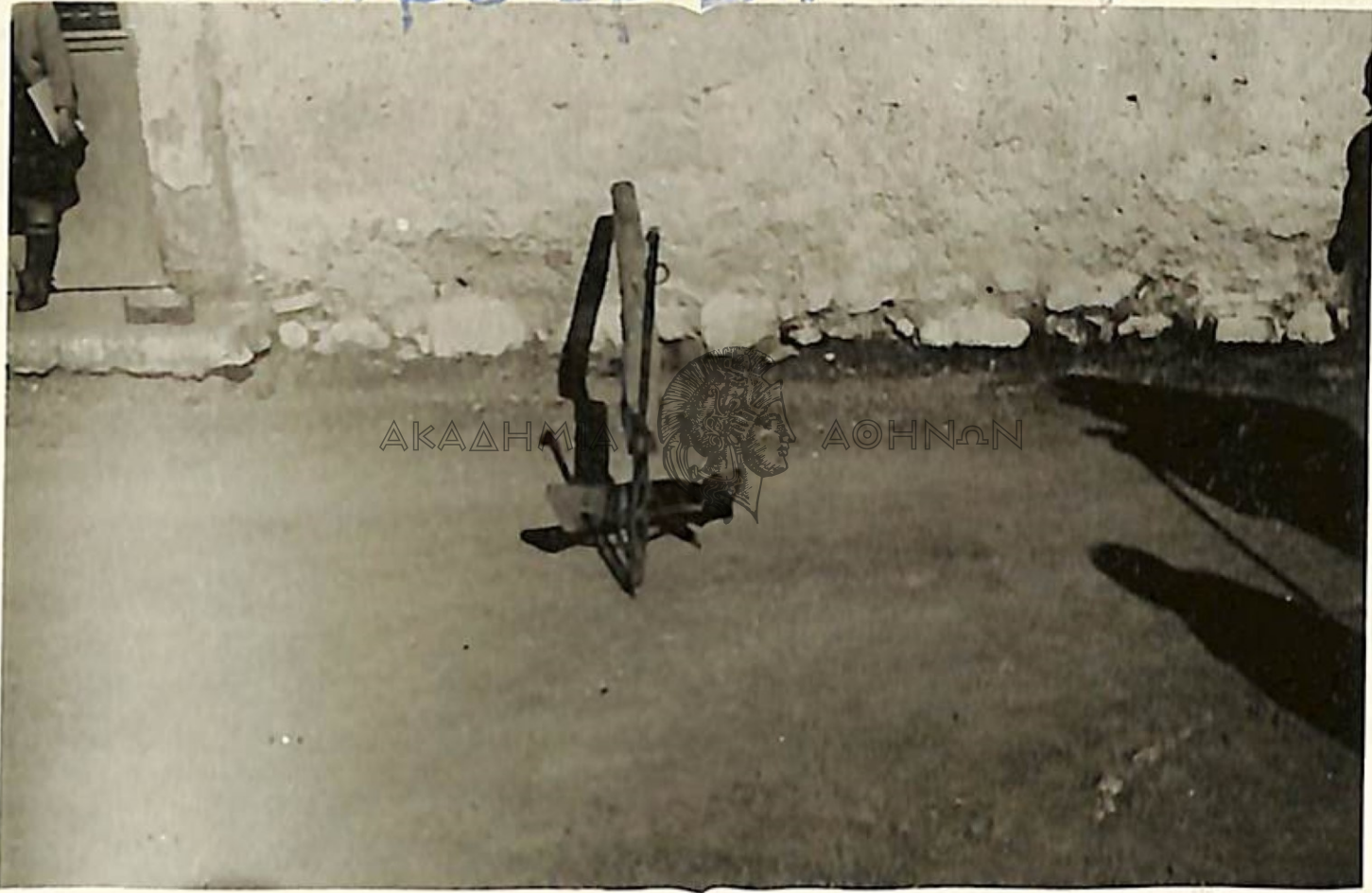

ἀρίδα

ριτι ἢ ξυλοφάι (ἀρνάρι)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

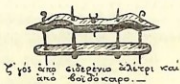
ΑΘΗΝΩΝ

8) α) Διά τόν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόδες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *βοῦδα... καὶ... ἡμίονοι*.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διά τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ;... *Δύο... ζῶα... ἢ καὶ ἓν*.....

9) Διά τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... *Ναι*.....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διά τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).....

«Κουλοῦρι» καὶ ἰδίονετο... σιτὸ... μέσον.....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *Γίνεται μὲ 2 ζῶα*
Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέπιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;.....

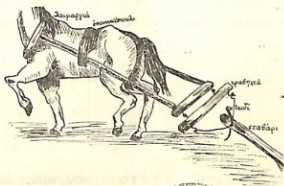

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

.....

.....

.....

ζ'. Ἄροτριάσις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναίκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας . . . ὁ ἴδιος κ.τ.λ. . .

.. ἀφροὶ βοιδεύμενα εἰς τὸν οἶκον κ.τ.λ. . .
 .. ἢ ἐργαζομένων . . .

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .....

.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

.....

Θ

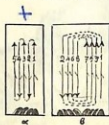
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

... μετὰ σχοινί . . .

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερα) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

... *Μὲ αὐλάκια* .....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγραῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριῆς, ντάμιες, σιασιῆς, μεσδράδες κ.λ.π.); ... *Μὲ χωρὶς ἢ ντάμιες ἀκόμη* .....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); με αὐλακίαν; *Μὲ αὐλάκια μιά* .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιεῖται ἄροτρον; ... *εἰς τὴν ἀ. π. ἢ καὶ ἐν ἀ. π. μὲ σκαπάνη* .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρῆσει παλαιότερον (ἢ σήμερα). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὄνι: καθετῶς, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ....

... *ἢ κατὰ τὴν ὄνι καὶ κατὰ τὴν ὄνι* .....

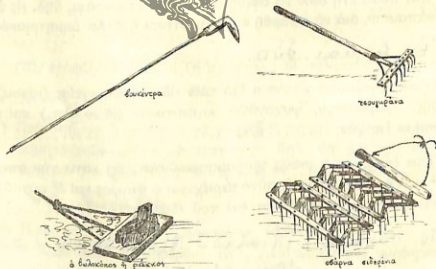
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλει-
 ψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
 τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μὲ π.χ. βουκέντρον.*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
 σμα, διβόλισμα); *... γίνεται.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὀργωθῆ (μὲ σκαλίδα,
 τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
 περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
 διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
 διάσματά τινων ἐν τούτων.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
 που· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσαπά κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου και παραθέσατε ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν) .....

1) α. μασητά
2) β. η. α. φ. ι. ν. α.

6) Ποία πρόσωπα βοηθούν τον ζευγολάτην (ή ζευγάν) εις τὸ ὄργωμα και πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς και αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

ὄλα τὰ μέλη τῆς οικογενείας βοιωτῶν και
ἐργασίαι αὐτῶν ἡμετεροῦσαν ἀποφάσεις οὐβλαυόμενα

7) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργῶνται) διὰ τὴν σποράν ὄσπριων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά και ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

τὰ κασιόσπριον τὰ ὄσπριον ἡμετεροῦσαν
ἡμετεροῦσαν ἡμετεροῦσαν

8) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργῶνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

διὰ σανόν τὰ ἄρονα και
διὰ τριφύλλι τὰ ὄσπριον

9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ή σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἔσπερνοντο ἡ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἡ πρασιές (βραχιές) και ἄλλως.

ἔφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἡ
και ὄσπριον

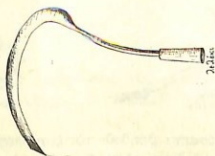
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα και ἰχνογράφημα ἡ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
 .Μὲ ὀδοντωτὰ.....δρεπάνι.....

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε ἔτισης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. **Μὲ δρεπάνια**.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποια ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσση) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χέρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
 ..ὀδοντωτή.....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
 .Μὲ...ξύλο.....

5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία; (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) ... *ὁ ἰσομετρομετρετής* .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... *Παλαιότερον... δι' ἐκριζώσεως* .....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Παλαιότερον... ἐκείθεν... ὀσπρία*

2) Οἱ σταχύες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὴν χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγχοντο (ἢ ποῦ ἀφαιροῦνται); ... *ἐκείθεν... ἀφαιροῦνται... ἐδάφους*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ... *οἱ ἴδιοι... οἱ θεριστὰς* .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

... τρεῖς... ἐπίσταται... χεριές... μαζί... καὶ... αὐτὰ... κεφαλαί... εὐρίσκονται... ὁριζ. κατ. αὐτὴν... ματ. θ. οὐκ εἶναι...

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται άγκαλιές. . . . . **Χειροβόλα** . . . . .

γ. Οί θερισταί.

1) Ποιοί θερίζουν : άνδρες και γυναίκες ; Ύπήρχον (ή ύπάρχουν)
 θερισταί, οί όποιοί ήρχοντο ώς επαγγελματίαι δι' αυτόν τόν
 σκοπόν άπό άλλον τόπον και ποιον ; . . . . .

Οί . . . γυναίκες . . . υφ' ημ' ημ'αι . . . χιμ'ιτρον . αι . . .
άνδρων . . . Αίν . . . ώσπερον . . . ούτε . . . σωδραων . . .
ζωαφραματια . . . θερισται . . .

2) Πώς ήμειβοντο ούτοι με ήμερομισθιον (μεροκάματο) ή κατ'
 άποκοπήν (ξεκοπής). Ποία ήτο ή άμοιβή εις χρήμα ή εις
 είδος ; Το ήμερομισθιον ήτο μετά παροχής φαγητού ή άνευ
 φαγητού ; (Παραθεσατε με τας πληροφορίας και την σχετικήν
 εις τόν τόπον σας ονοματολογίαν) . . . . .

Με ήμερομισθιον . . . ίσαν . . . με . . . 5 άουδα . . .
σαταρι . . . ήμ'ιρομισθ . . . μετά . . . φαγητων . . .

3) Οί άνδρες ή αι γυναίκες έφερόν τι εις τας χείρας πρòς προφύ-
 λαξιν, ιδία τής άριστερας, κατά τόν θερισμόν ; Επίσης κατά
 την έναρξιν τής εργασίας την πρώτην ήμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εις την μέσην του σώματος δια να μη αισθάνωνται
 κόπωσην (δηλ. να μη πονή ή μέση των) ; . . . . .

Αίν . . . έφερον . . . ει . . . ει . . . τὰ . . . χείρας . . . περιμοί . . .
φαρουσαν . . . ει . . . τη . . . άριστεραν . . . χείραν . . .
κατασαν . . .

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

ἤφθιγγον... κροσσάκη... κυρίως... καὶ μὲν...
ἀρχίσουν τὸν... θερισμὸν... ἐφέραν... Τρίτην...

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

...Τραγουδοῦσαν... διάφορα... τραγούδια...
.....
.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυς ποὺ μένουσιν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυς πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον...
...ἠφθιγγὸν... εἰς μὲν... ἄμερον... τοῦ...
...χωραφίου... εἰς μὲν... στάχην... ἀθήριστου...
.....
.....
.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουσιν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

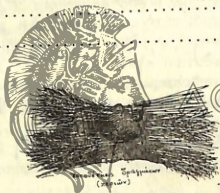
Ἐγένετο... τὴν... αὐτὴν... ἡμέραν... τοῦ... θερισμοῦ...
...καὶ... κυρίως... τὸ... ἑσπέρα... τῆς... ἡμέρας...

2) Πώς γίνεται τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθεσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὸν ἔδεναν... οἱ... ἄνδρες... καὶ... κοί... ἀφ' ἑδύον... εἰ... ἀπὸ... αἱ... ἑδύοντο... μὲ... ἀφ' ἑδύοντο... ἀπὸ... ἀφ' ἑδύοντο... ἀπὸ... ἀφ' ἑδύοντο...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΘΗΝΩΝ

3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρῶνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρῶνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐποποθεοῦντο ; .....

Συνεκεντρῶνοντο... εἰ... ἀφ' ἑδύοντο... ἀπὸ... ἀφ' ἑδύοντο...

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Τὸν... μήνα... Μάρτιον... ἢ... καὶ... Ἀπρι-
λίον.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

Μὲ... σκαπάνην... ἢ... καὶ... μὲ... ἄροτρον
... εἰς τὰς... μέγιστας... ἀκέραιας.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Ἐ.σ.ν.ν.θ.ί.ζ.ε.ο.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Τὴν... Ἀπριλίον... Ἀρχὰς Μαΐου... μὲ...
ἄροτρον... καὶ μὲ... κόβαν
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Η γύρανοι... του... σκαίου... ἔγγιστο.
 ἔντο... του... ἔφρον... Αἰ... το... ὄσι... μόν... δέν...
 ἔκαστο... μο... ω... οἰ... κ... το... ἔρφα... κ... .....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρῶνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

.. Μετεφέροντο... εἰ... το... ἄλωνι... .....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμονιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεαι ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος ταποθετησεως; ..

.. Θεμωνοστάσι... ἢ... το... ὄσι... μόν... δέν...
 .. ἔκαστο... μο... ω... οἰ... κ... το... ἔρφα... κ... .....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; .....

.. Ὑπῆρχεν... ἀνάκαθεν... το... ἄλωνι... .....

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

.. Εἰ... το... ἄλωνι... .....

- 5) Τὸ ἄλωνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

... ἀνήκει... εἰς... μίαν... οἰκογένειαν.....
.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλωνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀρχίζει... τὸν... τοῦ... καὶ... λήγει... τὸν... ἔξουθεν.

- 7) Εἶδη ἄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

α) χωματάλωνο... β) πετράλωνο... γ) τοῖς...
... μιντάλωνο.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλωνι ἐκάστου ἔτους πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως δια μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων). α) τοῦ... χωματάλωνο... β) τοῦ... μιντάλωνο... γ) τοῦ... πετράλωνο...

α) τοῦ... χωματάλωνο... β) τοῦ... πετράλωνο... γ) τοῦ... μιντάλωνο...
... οὐκ αὖν.....

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ... ὅχι.....

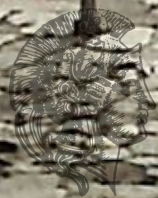
- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

Ἐπιτύμβιον τῆς Παναγίας

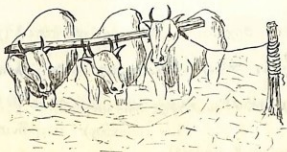
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Πίνων καὶ δέματα... καὶ... καὶ... διαμορφωθῆναι.....
γῆρας... οὐδὲ... καὶ... ἀλῆνι.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιστου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κιά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

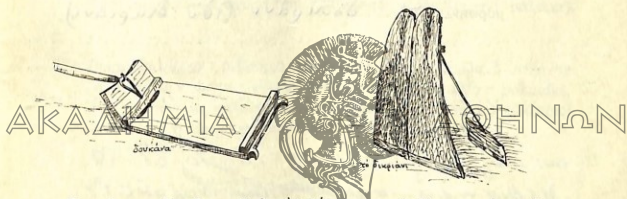
εἰς τὸ πρῶτον καὶ δευτέρου... εἰς τὸ... εἰς τὸ... ὑψὸς
2 μέτρων περιφαν, μακρῆται... στήγερὸν καὶ...
... εἰς τὸ... οὐδὲ... ἀλῆνι.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειῆς,
αἱ ὅποια περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειῆς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες και σχετικας φωτογραφιας η ιχνογραφηματα).....
 ...Τ.α.α.λ.ω.ν.ε.ω.μα.ρι.ν.ε.δ.α.ι. με...α.λ.ω.ν.ε.ω.λ.ι.ε.ς
 ...Μηχανησ...ε.υ.λ.ο.σ...δ.λ.ι.ψ.α.ν...ε.ξ.α.ρ.τ.α.ι.
 ...ε.ω.ν...δ.ω.σ.ο.ν...δ.ι.α...δ.ι.κ.ρ.ι.α.ν.ι...η...α.λ.ω.ν.ε.ω.λ.ι.ε.ν
 ...Μηχανη...

γ) Ποῦ ἀντί τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρώμενων σταχῶν διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾶ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγυνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχῶν τούτων; .....

ΑΓΩΓΗ ΜΕΤΕΡΙΣΜΕΝΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

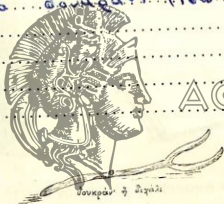

ΑΘΗΝΩΝ

δ) Από ποίαν ώραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ἀρχίζει πύκν. 7^{ην} 8^{ην} ... φρυσίνων καὶ τρεῖς-
 ἡμέρας τὴν 10^{ην} ... ἡμέρας Διακόπτεται
 τὴν φρυσίνων μίαν ... ἡμέρας φρυσίνων...

12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): τὸ δουκράνι (ἰδὲ δουκράνι) .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχους; .....

Μὴ τὴν δουκράνι.

14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα) .....

Χρησιμοποιεῖται ἡ βίτσινα ἢ δουκράνι
 τρεῖς ἢ 4 φηλίνης ραβδῶν μῆκου 5^{ῶν} μέτρων
 καὶ ἐνὶ ἀρματιῶν λουριῶν.

- 15) Πώς λέγεται ή έργασια του άλωνίσματος ένός άπλώματος, δηλ. ένός στρώματος σταχύων έντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν .....

- 16) Πώς λέγονται οι άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθοούν διά να άποχωρισθοούν τά άχυρα άπό τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα) .....

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ό ίδιος ό γεωργός με ίδιακά του ζῶα ή ύπηρχον (ή ύπάρχουν άκόμη) ειδικοί άλωνιστάι (έν Αίτωλία : βαλμάδες, δηλ. τσιπάνηδες, καλούμενοι έλωνοραίοι και άγωγάτες), οι όποιοι έγχον βόδια ή άλογα και άνελαμβάνον τόν άλωνισμόν .....

... οι ... ίδιοι ... οι ... γεωργοί ... με ... τα ... ζώα των ...
 ... ύπάρχον ... και ... ειδικοί ... έλωνοραίοι ...

- 18) Πλήν του μέσου τούτου με ζῶα και με άλωνιστικόν έργαλειον ύπηρχον παλαιότερον εις χρήσιν άλλα μέσα χωρισμού του καρπού άπό τούς στάχυς· π.χ. τό κοπάνισμα αυτών με χονδρόν ξύλον (τόν κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εικόνα) .....

π.χ.

- 19) 'Ο κόπανος ούτος πώς έλέγετο· έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος και πάχος είχε και ποιον τό σχήμά του ; .....

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... *εἰς τὸ ἀλώνι*.....

Ἐπισημασθε... ὅτι... ἀπὸ αὐτοῦ.....

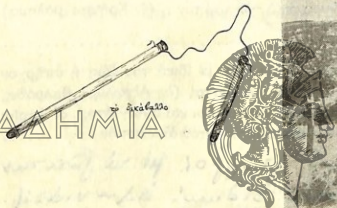

κόπανος τροφίμου

ξίλο καμυθιῶν εἰς τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ ἄρουρου δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οικογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἄνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῆ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν; *εἰς τὸ ἀλώνι... μετὰ τὴν... οἰκίαν...*

χρησίαν καὶ τῶν συγγενῶν... χωρὶς ἀμοιβῆς

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπᾶνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπᾶνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

Ἐτραγουδοῦντο... τραγούδια, ...

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

καὶ ἐπὶ... 1963
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΥ... ΜΕΣΟΓΕΙΑ

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Λειῶμα... καὶ... ἐργαλεῖον... δικριάνι,
καὶ... δικιργιάνι, ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρὸν; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ἰχθυεῖ... οὐχίμα... σιροφύλου...

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο:
φτυάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὸ φτυάρι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμισμα) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ;

Ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα εἰς τὴν ἀρχὴν
ἐξιδιώθη... λιχνιστῆς

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται: κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ;

Ὁνομάζονται... κρόταλλα... καὶ ἀπο-
χωρίζονται μὲ τὸ σιλοῦσθαι
ἠλιώσθαι... ἀεὶ πύρον... εἶναι γίνεται

5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζῶων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

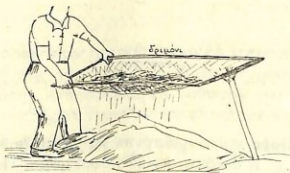
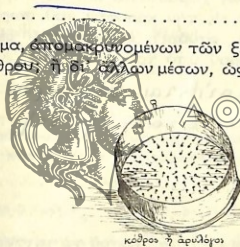
- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; .....

(Μίζα δρομῶνια)

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνεμίσμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρον, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δρομόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

Μὲ κούτσικα, ἢ ἀλυσίδα .....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρὸς; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύννησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ .....

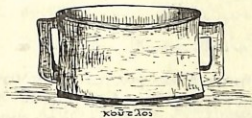
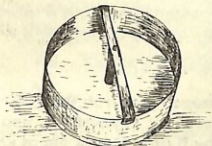
Σχηματίζονται εἰς σωρόν καὶ εἰς σταυρὸν καὶ εἰς ἀλυσίδα καὶ εἰς κούτσικα .....

- 8) Ἄλλα εἶθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

γ'.1) Ποῖα ὀφειλάι πρὸς τρίτους ἐπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάττισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπραξίν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ και ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

1) Η. θευδίζη. υαί δ. δεμασιζή. . ωρομή ρ. χετα. εἰπὸ. ἀλώνι. .
 2) Τὸ. κωσασιδιάτιον. . Η. μετρησι. . πων. σίτων. ἐχέλιτω. με
 . τ. δ. «. μίλιαλο. » . = Η. ζυδαδ. εἰ. τ. δ. «. κ. κ. α. δ. α. » . 22. ζυδαδ.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάρωντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

ΑΔΑΔΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (όνομα, χωρητικότης, σχῆμα, και παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

1) Τὸ. «. μίλιαλο. » . χωρητικότης. . . Η. ζυδαδ. σίτων
 2) Τὸ. «. κ. κ. α. δ. α. » . χωρητικότης. . 22. ζυδαδ. σίτων

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἢ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνθηεῖας) . Η. κ. κ. α. δ. α. . ζυδαδ. τ. δ. . σίτων .

. 22 . . Η. κ. κ. α. δ. α. . . «. κ. κ. α. δ. α. » . . . . .

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν και παρὰ τὸ ἀλώνι . Πῶς ἐγένετο ἢ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *ἡ δὲ θεμελιωνται... εἰς... ἀχρῶνα*
εὐρισφῆναι... ἐν... τῶν... οἰμιῶν

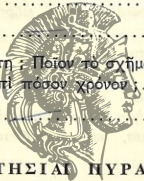
5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

... μὲν... τὸ... ἀλώνισμα

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὴν... παραμονὴ... τῆς... 1^{ης}... Μαΐου

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*... Περὶ... τῆς... 8^{ης}... ἢ... 9^{ης}... ἰσορροπίας... εἰς...
... δρομίου... χώρου... καὶ... κυρίας... δρόμου*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ